

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

's-Gravenhage, 6 April 1950.

No. 82831

Bijlage: 1

Betr.: Overzicht No. 2

1	1950	KA	KA	KA	KA
		KB	KA	KA	KA

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No. 2 van mijn Dienst, afgesloten per 27 Maart 1950.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze,

AAN: Alle Politieverbindingen.

J.G. Crabbendam.

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht No. 2 - 1950

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz. 1
II	Activiteit van de C.P.N.	" 6
III	Neven- en Mantelorganisaties der C.P.N.	" 12
IV	Indonesië	" 17
V	Overzicht der Stakingen in Februari 1950	" 19

INDEX a

Centrale kaderbijeenkomsten van communistische partijen in West-Europa; beroep op het proletarische internationalisme	blz.1
Partijbestuur der C.I.F. begroet "de eenheid van actie tussen communisten en sociaal-democraten" in België; v.m. de koningswestie	" 2
Onvoorwaardelijke verknoechtheid aan de Sowjet-Unie en onverzoenlijke tijd jegens haar vermeende belagers	" 3
Het incident-Wagenaar in de Tweede Kamer der Staten-Generaal geen op zich zelf staand feit	" 4
Het communistische verzet tegen Amerikaanse wapenzendingen, wanneer, volgens Paul de Groot, de Nederlandse Regering ophoudt een wettige regering te zijn	" 4
Plannen van de Nederlandse Vredesraad voor het voeren van agitatie in Den Haag; meeting op 1 April	" 4
Tendentieuze volksraadpleging resp. onder auspiciën van de Nederlandse Vredesraad en het Wereldvredescomité te Parijs	" 5
De uitwijzing van de zgn. Wereldvredes delegatie uit Nederland; protest van Radio-Mos' ou	" 5
Het derde na-oorlogse Partijcongres der C.I.F., te Rotterdam gehouden	" 6 t/m 11
Schaarse buitenlandse gasten op het jongste partijcongres	" 6
De beveiliging van de partij	" 7
C.P.N. poogt de massa met behulp van vele quasi neutrale comité's in beweging te brengen	" 8
Aanwijzingen van Paul de Groot voor het bereiken van de massa mogelijk	" 8
Uitspraak van de Algemeen Partijsecretaris over de communistische vredescampagne	" 9
De C.P.N. en de nooddriften van de kleine man	" 9
De leuzen van het jongste partijcongres	" 9
Naamsverandering der partij statutair vastgelegd	en " 10
Politieke controle commissies der C.P.N. worden voortaan niet meer gekozen, situatie te dezen nog onduidelijk	" 10

INDEX b

Gedwongen rustperiode van C.P.N.-voorzitter Gerben Wagenaar	blz.	11
Nieuwe druk in de Nederlandse taal van het boek "Geschiedenis van de Communistische Partij der Sowjet-en Unie"	"	11
	"	12
Het a.s.Paascongres van het A.N.J.V.	"	12
"Feest van Vriendschap" op 9 April 1950	"	13
De herdenking van de "Dag der Koloniale Jeugd", 21.2.50	"	13
Herdenking Februari-staking 1941 te Amsterdam; bijzonder aandeel van de Vereniging "Verenigd Verzet 1940-1945"	"	13
Het maandblad "De Vrije Katheder" opgeheven na enige interne strubbelingen	en "	14 15
Het aandeel van de Nederlandse Vrouwen Beweging in de communistische agitatie	en "	15 16
Internationale Vrouwendag op 8 Maart j.l.gevierd	"	15
Scheuring in de Algemene Nederlandse Bond van Zeevaarders (A.N.B.Z.)	en "	16 17
Herverschijning van het P.I.-blad "Indonesia Merdeka"	"	17
Communistische Chinese propaganda in Nederland	"	18
Pamfletten van Indonesische communisten te Praag gedrukt en o.a. in Nederland verspreid	"	18

I. COMMUNISME INTERNATIONAAL

De in het vorige overzicht besproken Partijconferentie der C.P.N. (De Waarheid) werd nagenoeg tezelfdertijd gehouden als de centrale kamerbijeenkomsten van haar zusterpartijen in West-Europa. Onderling was er treffende overeenkomst in de keuze der aan de orde gestelde onderwerpen en in de wijze van behandeling. Het uitgangspunt vormden de Kominform-resoluties van November 1949.

De aanvoerders der zgn. nationale communistische partijen mochten zich nu wederom - als van ouds - beroepen op het "proletarische internationalisme". Zodoende poogden zij hun blinde dienstbaarheid aan Moskou principieel te motiveren. Enkele jaren achtereen konden de West-Europese communisten bij hun acties niet meer de nadruk op dit internationalisme leggen vanwege hun voorgewende "nationale" gezindheid. De situatie veranderde toen het Kominform in het najaar van 1947 het volgen van een linkser en internationalistischer koers gelastte. Sindsdien betuigden ook de C.P.N.-leiders hun "hondentrouw" aan het Kremlin weer in het publiek.

Gedurende de laatste maanden werd te dien aanzien een climax bereikt, zoals viel waar te nemen ter jongste Partijconferentie en op het daarna gevolgde Partijcongres (vide hoofdstuk II).

Na hetgeen in vroegere overzichten werd opgemerkt over de communistische vredescampagne behoeft er dezerzijds nauwelijks aan te worden herinnerd, dat Moskou's propaganda daarmee terugkeerde van het nationale naar het internationale vlak.

De communisten over de gehele wereld verheerlijkten sindsdien Sowjet-Rusland in tegenstelling met het "verraderlijke Westen" als de enige garant en rechtschapen strijder voor het nationale zelfbeschikkingsrecht der volken.

Zo betoogde bijvoorbeeld G.Harmsen in het C.P.N.-maandblad "Politiek en Cultuur" (Maart 1950), dat het nationalisme in de U.S.S.R. werd overwonnen. Het nationale zelfbeschikkingsrecht in de Sowjet-Unie werd de logische consequentie genoemd van het proletarische internationalisme, waarmee thans opnieuw wordt gecoquetteerd.

Gegevens over recente partijconferenties van verscheidene communistische partijen in West-Europa, vastgelegd in referaten van toonaangevende functionarissen, in daarop gevolgde discussies en aan het slot aanvaarde en wereldkundig gemaakte resoluties, bevestigen dat de communistische praktijken in West-Europa met straffe hand van één punt uit worden gedirigeerd. Het trad vooral aan den dag in voordrachten t.a.v. de inwendige partijorganisatie en van de te volgen binnen- en buitenlandse politiek.

Meer dan ooit werden de acties ondergeschikt gemaakt aan de belangen van de Sowjet-Unie en de door haar gevoerde machtspolitiek. Kennelijk wordt de communistische functionarissen onder geen beding veroorloofd om op grond van maatschappelijke verwickelingen in eigen land van de algemene "partijlijn" af te wijken. Dientengevolge moest het beleid der desbetreffende partijen wel aanmerkelijk verstarren wat ten koste ging van haar wervingskracht. De ervaringen der laatste jaren hebben dit inderdaad bevestigd. In Nederland constateerde de partij-

leiding zoals bekend aanzienlijke achteruitgang in ledental en gevoelige vermindering der oplagen van "De Waarheid" en van verschillende C.P.N.-periodieken. Gegevens uit andere landen in West-Europa toonden een zelfde beeld.

De blinde volgzzaamheid der Stalinistische partijen voerde tevens tot interne machtsverschuivingen. Te dezen paste de C.P.N., zij het zonder opzienbarende zuivering, eenzelfde tactiek toe als de grotere en kleinere zusterpartijen elders. De waarnemingen t.a.v. de C.P.N. konden dezerzijds worden getoetst aan dergelijke verschijnselen in het buitenland. Zij raken op de eerste plaats de praktijk van het internationale communisme. De C.P.N.-leiders zien zich als gevolg daarvan vaak voor netelige problemen geplaatst. Het is hun immers onmogelijk gemaakt een zelfstandige politiek te voeren, waarmede andersdenkenden eventueel soepeler te benaderen zouden zijn.

Om de greep op de massa te veroveren resteerde weinig meer dan het vaag omlinjnde vredesoffensief en de algemene oproep tot eenheid van actie voor vrede en brood. Ter ondersteuning daarvan bedient de partij zich thans toenemend van niet uitgesproken communistische of quasi neutrale groeperingen, meest in de vorm van actie-comité's. De relatie van de C.P.N. met deze organisaties werd nochtans officieel erkend in verschillende besluiten van het jongste Partij-congres. Daarbij werd een gecombineerde vredes- en sociaal-economische actie noodzakelijk geoordeeld. De bestaande vredes-, huurders-, bedrijfs-, stakings-, plattelands-, Schoonhoven- en andere comité's toonden intussen aan, dat men niet heeft stilgezeten. De partij zette eveneens haar pogingen voort om de vakbeweging zoveel doenlijk binnen haar invloedssfeer te brengen, hetzij rechtstreeks: in Wereldvakverbond en E.V.C., dan wel indirect: door infiltratie-manoeuvres in de niet-communistische vakbonden. Teneinde zich niet bij voorbaat de pas naar andersdenkenden of te snijden verzekerende communistische partijleiders hier en in het buitenland, dat hun scherpe critiek niet de leden van andere partijen en van de vakbeweging gold, doch uitsluitend hun "reformistische" leiders.

Dit standpunt bepaalde bijvoorbeeld de inhoud van een recent schrijven van het Partijbestuur der C.P.N. aan de Kommunistische Partij van België. De konings-kwestie werd daarbij in direct verband gebracht met het verzet der Belgische democraten tegen de poging van de reactie "om het fascisme opnieuw aan de macht te brengen ten behoeve van de Amerikaanse oorlogsvoorbereiding tegen de Sowjet-Unie en de gehele vooruitstrevende mensheid".

In het bijzonder werd het krachtige initiatief van de K.P.B. in deze strijd begroet "en de eenheid van actie tussen communisten en sociaal-democraten die hierbij haar eerste successen heeft bereikt". Deze strijdende eenheid van onder op der communisten en sociaal-democraten, der leden en bestuurders van de basis-organisaties van het Belgische Vakverbond met hun kameraden van de Eenheids-vakbonden, verheugde het Partijbestuur van de C.P.N. buitengewoon, aldus bedoelde brief (Waarheid 23-3-1950).

C.P.N. en E.V.C., de voornaamste exponenten van het communisme

hier te lande, hebben de laatste jaren getracht de niet-communistische arbeiders tot verzet tegen hun eigen partij- en vakbondsbestuurders te prikkelen teneinde zich bij een verhoopt welslagen meester te maken van de leiding. In die zin pogen de communisten hun eigen strijdorganisaties om te vormen tot stoottroepen van de "verenigde werkers". Elke gelegenheid wordt daarvoor aangegrepen zoals uit het vorenstaande Belgische geval naar voren kwam. De omstandigheden in Nederland bleken voor het bereiken van dat doel tot heden minder gunstig te zijn. Frankrijk, Italië, Duitsland en, zij het in mindere mate ook België, boden de communisten tot dusverre talrijke aanknopingspunten voor het propageren van "eenheid van actie". Talrijke stakingen verschaften de partij-agitators even zovele kansen om in troebel water te vissen, ook waar het geen uitgesproken politieke conflicten betrof.

Bij sterk uiteenlopende resultaten bleek de methodiek der communisten dezelfde te wezen.

Nog altijd ondergaat de C.P.N. de onmiskkenbare weerslag van situaties, zoals deze zich vooral in Frankrijk en Duitsland (Westelijke bezettingszones) voordoen. In overeenstemming met de daar ontstane toestand moest ook de C.P.N.-leiding de door haar van 1945 tot medio 1947 gepropageerde nationaal-burgerlijke saamhorigheid prijs geven. De partij paste zich nadien onverwijld aan bij de strijd tegen de leiders van het zgn. rechtervleugel-socialisme, tegen de "reformistische knechten" van het imperialisme en meer globaal tegen de "oorlogshitsers". De nadruk werd in toenemende mate gelegd op het vormen van een ideologisch goed geschoold en in de Marxistisch-Leninistische praktijk gehard kader. Slechts zulk een "harde kern" van doelbewuste communisten heet in staat te zijn om bij de massa revolutionaire vastberadenheid aan te kweken. Bij voorbaat decreeteerde de partijleiding onvoorwaardelijke verknochtheid aan de Sowjet-Unie en onverzoenlijke strijd jegens allen, die de toonaangevende positie van het Kremlin belagen. Vandaar ook in Nederland het stelselmatige opzweven van haatgevoelens tegen alle vermeende vijanden van Rusland, om het even of zij Titoïsten, Trotskisten, reformistische verraders of anderszins heten. Het paste volledig in de communistische kraam om enkele maanden geleden Vyshinski's requisitoir in de U.N.O. tegen de "oorlogshitsers" en onlangs de aanklachten van het Openbaar Ministerie van resp. de volksrepublieken Hongarije en Bulgarije in de processen Rajk, Kostow en medeplichtigen in uitgebreide tekst als bijlage van het propagandabladd "Voorwaarts" te distribueren.

In hetzelfde kader werd de voortgezette actie tegen Amerikaanse wapenaanvoer en wapenlossingen geplaatst, waarbij werd ingegaan tegen beschuldigingen aan het adres van Moskou, o.m. geuit door de voorzitter van het N.V.V. en de voorzitter van de Partij van de Arbeid. Nog nimmer, aldus "De Waarheid", hadden "Vorrink en Oosterhuis, Romme en Schouten één feitje kunnen aanvoeren", dat hun bewering steaft, "dat de Sowjet-Unie imperialistisch is, dat zij er op uit is West-Europa te overvallen, dat zij haar gebied ten koste van anderen wil uitbreiden".

De Amerikanen, zo werd daarin verder betoogd, wilden het militaristische Duitsland voor de derde maal in deze eeuw zijn agressieve

rol laten spelen. "De havenarbeiders echter zijn er tegen, zij weten wie de aanvallers zijn en daarom willen zij geen wapens lossen" (Waarheid 21-3-1950).

Naar aanleiding van incidenten in het parlement, uitgelokt door het optreden van Kamerlid-Partijvoorzitter Gerben Wagenaar, werd 3 Maart j.l. door de C.P.N. in Amsterdam een openbare vergadering belegd "om te protesteren tegen de fascistische terreurmethoden in de Tweede Kamer en tegen de ondertekening van het wapenverdrag". Wagenaar's optreden stond niet op zich zelf. Ook in het buitenland (o.a. in Parijs) verstoorden de communisten de orde in zittingen der volksvertegenwoordiging. Volgens partijsecretaris De Groot waren de communisten er niet op uit, zoals in de kranten werd geschreven, relletjes uit te lokken. Integendeel waren zij bereid volgens de regels van het parlementaire spel mee te spelen om op alle mogelijke manieren de belangen van het werkende volk te bepleiten. Maar, aldus De Groot, kameraad Wagenaar had door eigen voorbeeld getoond, "gesteund door ons allen, dat wij van plan zijn en samen besloten zijn geen fascisme te dulden en ons te verzetten tot het uiterste".

Hij noemde het de plicht van een wettige regering de vrijheid van alle burgers te eerbiedigen om geen wapentuig te vervoeren, te hanteren of op te slaan, "anders houdt zij op wettig te handelen en is het geen wettige regering meer". En verder zeide de partijsecretaris nog o.m.: "Wanneer zij zeggen: die wapens komen er toch, wij zullen ze binnensmokkelen, dan zeggen wij: aan wapens alleen heb je ook niet genoeg. Maar mensen, die deze wapens tegen de broeders in de Sowjet-Unie en de Oost-Europese landen zouden moeten hanteren, deze mensen zul je nooit krijgen. Nooit en te nimmer zal de Nederlandse arbeidersklasse zich daartoe geven" (Waarheid 4-3-1950).

De Nederlandse Vredesraad, het permanente lichaam van het Nederlands Organisatiecomité van het Wereldvredecongres nam het initiatief voor een openluchtbijsamenkomst van "vredesvrienden uit het gehele land". De bedoeling van deze meeting op 1 April a.s. in Den Haag en van de zgn. "vredeskaravanen", welke uit verschillende delen van het land per autobus daarheen moeten trekken, is onmiskenbaar het ondersteunen van de communistische agitatie tegen het Atlantisch Pact en de Westerse Unie. In een door de Vredesraad verspreid massamanifest wordt de bevolking opgeroepen onder het motto "Stuurt hen terug" te protesteren tegen de "oorlogsconferentie" van generaals te 's-Gravenhage. De voornoemde Vredesraad laat er zich in contrast met vroeger kennelijk weinig meer aan gelegen liggen om zelfs maar de schijn te wekken, dat hij onafhankelijk van de communisten zou optreden. Ook in het internationale tijdschrift "In Defence of Peace" (Ter verdediging van de Vrede), uitgave van het comité van het Wereldvredecongres te Parijs, liet men de laatste maanden alle schijn van objectiviteit varen en plaatste men zich door stellige uitspraken op het communistische standpunt. Dit permanente Wereldvredecomité vergaderde van 15 tot 19 Maart j.l. te Stockholm onder presidium van Prof. Joliot Curie. Het comité besloot o.a. in het laatste kwartaal van 1950 in Italië een nieuw wereldvredecongres te houden. Als basis voor de besprekingen zal dienen een pas te Stockholm aangenomen resolutie, welke verbod van de atoom-

bom eist en internationale contrôle op de uitvoering ervan. Alle mensen van goeden wille worden opgeroepen dit appèl te tekenen. De secretaris-generaal in het comité Jean Laffitte sprak zijn bewondering uit vóór de eensgezinde acties van de havenarbeiders in Frankrijk, Italië, België, Nederland en Duitsland.

"De Waarheid" (11-3-1950) maakte de eerste uitslag van de door de Nederlandse Vredesraad uitgeschreven "volksraadpleging" bekend, welke een voorproefje van het vorenstaande lijkt. Het gold de uitspraak van 371 personen in één Amsterdamse straat van wie 355 hadden gestemd voor het buiten de wet stellen van de atoombom, voor de vernietiging van de voorraad atoombommen en voor een internationale vermindering van de bewapening. De vragen werden zo algemeen mogelijk geredigeerd, ten-einde het aantal ja-stemmen op te voeren.

Het C.P.N.-dagblad bracht een omstandig relaas over de "brutale arrestatie van de wereldvredesdelegatie", die na aankomst op het Binnenhof te 's-Gravenhage een onderhoud met de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten Generaal had gevraagd, en na weigering over de grens was geleid overeenkomstig een besluit tot uitwijzing in het belang van de openbare orde. Het Wereldvredescomité te Parijs zond een protest aan de Nederlandse Regering "in verband met de belediging, die de delegatie van het Wereldvredescomité door de regering-Drees is aangedaan".

Aangezien de delegatie uit een Fransman, een Italiaan, een Deense en een Luxemburger bestond, werd aan de resp. ministers van buitenlandse zaken verzocht om de Nederlandse regering de ontoelaatbare handeling tegenover een van hun onderdanen onder het oog te brengen (Waarheid 3-3-1950).

Radio Moskou (Nederlandse uitzending 2-3-1950) riep om, dat de Nederlandse autoriteiten tegenover de delegatie grof geweld hadden gebruikt. De leden werden, toen zij zich naar het parlement begaven door de politie gegrepen en naar het politiebureau gebracht en bijna 24 uur vastgehouden. "Na aan een grof verhoor en hoer te zijn onderworpen, werden zij uit het land gezet". Zoals, volgens Radio Moskou, de feiten aantoonde, trad de Nederlandse regering openlijk op tegen de versterking van de vrede tussen de volkeren. De grove en ongegeerde handelingen van de Nederlandse reactionairen toonden nogmaals aan de publieke wereldopinie, welke rol de Nederlandse helpers van het Amerikaanse imperialisme, dat naar een nieuwe wereldoorlog streeft, speelden. Het verdient i.v.m. het vorenstaande de aandacht, dat op 11 Februari j.l. een uitvoerig communiqué van het Permanent Wereldvredescomité te Parijs betreffende deze internationale vredesdelegatie in de meeste Sowjet-kranten werd afdrukt.

II. ACTIVITEIT VAN DE C.P.N.

Het derde na-oorlogse congres van de Communistische Partij van Nederland werd op 25, 26, 27 en 28 Februari j.l. te Rotterdam gehouden onder de leuze "Eenheid van Actie, Voor Vrede en Brood". Volgens Partijvoorzitter Gerben Wagenaar was deze stad gekozen om het district een aansporing te geven bij de actie der partij tegen het lossen van Amerikaanse wapens. Dit leek echter een argument achteraf, omdat het verzet tegen de wapenverscheppingen een kwestie van latere datum was dan het initiatief om dit jongste Partijcongres in Rotterdam te beleggen. Het congres protesteerde in de openingszitting tegen de weigering van de Minister van Justitie om gasten uit Oost-Duitsland, Polen en West-Duitsland visa te verstrekken en aan gasten uit Italië, Frankrijk en België - die geen visum nodig hadden - een spreekverbod op te leggen.

Ofschoon "De Waarheid" geruime tijd voor de aanvang van het congres de komst van afgevaardigden van zusterpartijen had aangekondigd, werd slechts één officieel gedelegeerde, Victor Michaud van de Franse Communistische Partij in de openbare bijeenkomst opgemerkt. Onder de schaarse vreemdelingen bevonden zich voorts enkele leden van het Franse troepentransportschip "Pasteur", dat in de haven van Amsterdam voor anker lag. Van overheidswege waren maatregelen genomen buitenlandse congresbezoekers zo veel mogelijk buiten Nederland te houden. In een speciaal belegde besloten zitting van het partijcongres voerde echter behalve de hiervoren genoemde Franse partijfunctionaris bovendien nog het woord: Giuseppe Albercanti, de politieksecretaris van het district Milaan der Italiaanse Communistische Partij.

Het congres werd in het openbaar gehouden met uitzondering van enkele delegatievergaderingen en een feestavond. Deze openbaarheid heeft de aard der besprekingen gekenmerkt.

Belangrijke beslissingen behoeften te Rotterdam niet meer te worden genomen; besluiten over veranderingen in de inwendige partijorganisatie waren immers tevoren binnenskamers gevallen ter Partijconferentie in Dec. 1949. Daarvoor kan worden verwezen naar de in overzicht No. 1 - 1950 gegeven beschouwing over bedoelde besloten conferentie. Verrassende aspecten hebben zich sindsdien niet voorgedaan. Het Partijcongres te Rotterdam bevatte in generlei opzicht vernieuwende elementen.

In de feestelijke aankleding van het jongste Partijcongres kwam het al-beslissende overwicht van het Kremlin symbolisch tot uiting. De openbare openingszitting vond in de Rivierahal plaats, waar achter het verhoog voor het presidium tegen een felrode achtergrond de reusachtige beeltenis van Stalin oprees. In het gebundelde licht van verscheidene schijnwerpers hief de leider van het wereldcommunisme de rechterhand vermanend op naar het enorme opschrift: "Versterkt Partij en Pers!!".

Uit de sfeer van het Partijcongres 1950 is voldoende gebleken, dat deze vermaning niet sloeg op de C.P.N. als zelfstandige grootheid,

want in die kwaliteit mag, volgens de opvattingen van het centrale communistische gezag, gepersonifieerd in Stalin, geen nationale communistische partij bestaan.

In het uiterlijk vertoon kwam naar voren, dat de C.P.N. sterker dan ooit het ceremonieel van de partij in Rusland heeft overgenomen. De partijleiders leidden eigenhandig het applaus, dat soms minutenlang aanhield. Bij deze uiterlijkheden is het niet gebleven. Blijkens de verklaringen van haar leiders wenst de partij in Nederland zich op leven en dood te vereenzelvigen met "de" Partij, i.c. Moskou. De grote inleiding van de algemeen partijsecretaris getuigde daarvan tot in onderdelen.

Het congres had de formele taak fiat te verlenen aan de besluiten van de Amsterdamse Partijconferentie. Deze besluiten werden plichtmatig en mechanisch gesanctioneerd. Het openbare vertoon ten congresse diende mede om op grond van de statuten voor de gewone leden de schijn op te houden van hun medezeggenschap in het algemeen partijbeleid. In feite stond in alle kardinale kwesties de eindbeslissing reeds tevoren vast. Het spontane geluid ontbrak ten enenmale. De door de inleiders ten beste gegeven critiek en zelfcritiek waren welberekend.

Het presidium oefende met zijn alarm, dat men op het congres "niet onder elkaar" was, druk uit op de afgevaardigden van districten en partijafdelingen. Zoals gebruikelijk werden deze gedelegeerden tevoren zorgvuldig geselecteerd teneinde het Partijbestuur niet voor onvoorziene problemen of situaties te plaatsen. De straffe besnoeiing van de spreektijd der gedelegeerden (in principe 9 minuten voor iedere discussiant) verhinderde mede door de partijleiding ongewenst geachte afdwalingen van de bekende ter Partijconferentie vastgestelde programapunten.

Het door partijvoorzitter en -secretaris met zoveel nadruk gesignaleerde "gevaar" van aanwezige dwarskijzers der reactie had door uitbreiding van het aantal besloten zittingen gevoeglijk geëlimineerd kunnen worden. Al te doorzichtig waren daarom desbetreffende in het openbaar geuite vermaningen. De Groot en Wagenaar adviseerden het congres geen gedetailleerde gegevens over het praktische werk van de partij ter sprake te brengen. Dit kan worden gezien als een demonstratief "security-spel" der partijleiding. Voor deze opvatting getuigde ook het verdere optreden van Paul de Groot, die op het congres enkele sprekers met veel misbaar tot de orde riep, wijl zij daar de partij hadden geschaad door hun mond voorbij te praten. De "reactie" heette zodoende te worden ingelicht over gedragingen in de partij, waarmee zij haar voordeel kon doen. Indien sommige sprekers op het Partijcongres inderdaad voor de C.P.N. schadelijke mededelingen hadden gedaan zou de natuurlijke reactie van de leiding zijn geweest hen daarover binnenskamers te onderhouden teneinde groter onheil te voorkomen. Het vermaan leek veeleer weloverwogen. Het kon immers zijn nut hebben om de congresgangers in het openbaar meer zin voor beveiliging van partij-geheimen bij te brengen. Een dienovereenkomstige beduchtheid van de partijleiding was daaraan evenmin vreemd.

Het zich in de praktijk steeds verder verwijderen van haar voor-gegeven nationale instelling en de slaafse volgzaamheid op alle terreinen jegens de Sowjet-Unie betoond, hebben de C.P.N. in een door haarzelf veroorzaakt isolement gebracht (zie hoofdstuk I).

De op last van het Kremlin verscherpte koers leidde enerzijds tot de bekende uitingen van vijandschap tegen de "reformistische" leiders en anderzijds tot pogingen om hun "misleide" volgelingen te benaderen. De communistische partijen in West-Europa moeten zodoende tweespalt veroorzaken en zich zo mogelijk meester maken van de leiding in een verenigd front van werkers in de breedste zin.

De teruggang van partij en hulporganisaties kan de gedachte wekken dat het communisme op de terugweg is. Dit zou echter een voorbarige conclusie zijn. Het moet immers, getuige de uitspraken op het jongste congres, achterdocht wekken, dat de partij zo intensieve belangstelling toont voor massa-acties van sociaal-economische aard, liefst in comité's, welke de C.P.N. a priori als van niet-communistische afkomst bestempelt. Voor de naaste toekomst dient grote waakzaamheid te worden betracht t.o.v. de sterk overwegende positie der partij in deze comité's.

De pogingen der C.P.N. om de massa langs indirecte weg in beweging te brengen nemen nog toe. Daerbij volgt de partijleiding kennelijk een plan om een aantal functionarissen te beschermen opdat zij hun voor de communistische zaak nuttige werk min of meer bedektelijk kunnen voortzetten in organisaties welke niet terstond als partij-instrumenten zijn te onderkennen. Van de quasi neutrale comité's, waarover in het voorgaande hoofdstuk terloops werd gerept, kwamen op het Partijcongres o.m. ter sprake:

1. Vredescomité's (in de gemeenten);
2. Vredescomité's (voor de havens en bedrijven);
3. Actiecomité's (in bedrijven en kantoren);
4. Anti-huurverhogingscomité's (huurcomité's);
5. Schoonhoven-comité;
6. Comité's van actie van de arbeiders in de D.U.W. en de werklozen in de gemeenten;
7. Te vormen comité's van actie op het platteland, zgn. "Dorps-comité's", welke de strijd moeten organiseren "tegen de grote boeren en hun aanhang van notarissen en dorpsadvocaten".

Teneinde te bevorderen, dat een zo groot mogelijk aantal werkers kan worden bereikt, constateerde P.de Groot a priori het volgende:

1. dat de comité's van actie, de huur- en vredescomité's "geen nieuwe organisaties zijn naast de bestaande partijen, vakorganisaties en andere verenigingen";
2. dat deze comité's en bewegingen niet gericht zijn tegen enige partij of vakorganisatie;
3. dat in deze beweging er juist naar gestreefd wordt de voorstanders van de vrede niet alleen als persoon, maar ook als gehele organisaties of afdelingen van organisaties, zoals van de P.v.d.A., de moderne vakbeweging en K.A.B. te verenigen.

Het ontplooiën van een solidariteitsactie der werkers internationaal wordt om tactische redenen thans voorgesteld als de voornaam-

ste voorwaarde voor het verdedigen van de vrede. Vóór de oorlog gold de leuze "strijd tegen imperialisme en fascisme". In beginsel zien de communisten ook nu het kapitalisme (imperialisme) nog als bron van alle kwaad, dat moet worden uitgeroeid.

Met dit laatste is tevens het werkelijke doel van de communistische vredescampagne omschreven. Paul de Groot zeide op het congres onomwonden: "onze verdediging van de vrede heeft niets te maken met pacifisme, dat in ons land onder de kleine burgerij steeds in de mode was en dat zich bepaalt tot vredelievende woorden, die niet door concrete daden worden gevolgd. De verdediging van de vrede is slechts mogelijk en doeltreffend door het openlijk aanwijzen van de oorlogsdrijvers, de imperialisten onder de aanvoering van het Amerikaanse groot-kapitaal en door een actieve strijd tegen al hun daden van oorlogsvoorbereiding. Verdediging van de vrede is slechts mogelijk en doeltreffend door de eenheid van het kamp van de vredelievende staten, van de arbeiders aller landen en alle vredelievende mensen, in onvoorwaardelijke solidariteit met zijn aanvoerder, de Sowjet-Unie".

Het derde Partijcongres vond plaats onder de hiervoren vermelde leuze "Eenheid van actie, voor Vrede en Brood". Hiermede is ten volle gekenschetst waaraan de C.P.N. zich in de komende periode bij het voeren van haar strijd gebonden acht. De actie voor de a.s. verkiezingen van de Provinciale Staten wordt tevens onder deze leuze ingeleid. Eigenlijk is dit een in praktijk brengen van de reeds eerder geopperde gedachte, dat de partij zich steeds meer moet bezinnen op de nooddriften van de kleine man. De C.P.N. verbindt derhalve de strijd voor "vrede" met het stellen van sociaal-economische eisen. Wederkerig kan haars inziens strijd voor letsverbetering slechts met vrucht worden gevoerd onder gelijktijdige ontplooiing van een actie tegen oorlog en bewapening. Men speculeert er op, dat voor alle weldenkenden de strijd voor vrede en brood aannemelijk is. De vervulling van deze deels op het stoffelijke ingestelde slagzin is immers de bevrediging van elementaire behoeften der werkende mensheid.

Het samenstel van leuzen, ten besluite van de Groot's referaat aanvaard, benevens het door partijbestuurder Jan Haken ontvouwde program van agrarische hervormingen kunnen worden getoetst aan drie door de Algemeen Partijsecretaris gestelde regels:

1. De actie moet in de ogen van de meerderheid der werkers gerechtvaardigd zijn;
2. de eisen moeten voor de grote meerderheid der werkers aanvaardbaar zijn;
3. er moeten goede kansen voor succes aanwezig zijn.

In de ontwerp-leuzen was daarmede volgens De Groot rekening gehouden. Dezerzijds kan daarbij het volgende worden aangetekend: De opstellers van de leuzen hebben zich kennelijk meer laten leiden door speculaties op revolutionaire gevoelens dan op zin voor verantwoordelijkheid en op de overtuiging, dat het gevraagde in de huidige omstandigheden redelijkerwijs zou kunnen worden verwezenlijkt.

Het belijden van de communistische beginselen sluit zonder meer de gezindheid uit om de bij definitie veroordeelde kapitalistische maatschappij om haarzelfs wille te verbeteren. Zelfs bij het volledig sla-

gen van een communistische actie als in de desbetreffende leuzen aan-
geprezen , zou de communist daarna weer met nieuwe eisen
moeten komen.

De aan het congres voorgelegde desiderata op sociaal-economisch
gebied bevatten niet langer de sinds 1948 door de E.V.C. gestelde eis
van 10% loonsverhoging. De partijleiding heeft deze met inachtneming
van de door De Groot gestelde en hiervoren gereleveerde voorwaarden
laten vallen. Hij stelde zelf ter toelichting vast, dat deze eis ner-
gens werd verwezenlijkt en blijkbaar door de massa buiten de C.P.N. en
de E.V.C. niet werd aanvaard. Hij verzweeg echter, dat de door de Rege-
ring gegeven toestemming om facultatieve toepassing der bekende 5%
loonsverhoging de communistische actie enigermate heeft doorkruist.
Het kwam de partijleiding thans beter te stude de eis voor onmiddel-
lijke toepassing van een tweede 5% loonsverhoging aan de orde te stel-
len en aan de kop van het C.P.N.-program van leuzen te plaatsen. De
overige kwamen hierop neer: handhaving huurstap met staatssteun aan
kleine huiseigenaren, geen langer arbeidstijd, geen rationalisatie,
geen overwerk (in tegendeel korter arbeidstijd), uitvoering van grote
openbare werken (arbeiderswoningen, aanleg van elektrischeleiding,
gas- en waterleiding, en overal ten plattelande verharding van wegen)
een en ander te financieren met het geld dat thans voor militaire uit-
gaven wordt besteed. Verder opzegging van de medewerking aan het
Marshall-plan, opzegging van het Noord-Atlantisch Pact, oriëntering
van de buitenlandse handel op Rusland en landen van Oost-Europa, en
steun aan het communisme in Indonesië "in zijn strijd tegen de Mario-
nettenstaat R.I.S. onder leiding van Hatta c.s., die aan de leiband
van Wallstreet loopt".

Het zijn op de eerste plaats agitatiemiddelen om de massa in be-
weging te brengen. Niet de oplossing van de problemen doch het strijd-
vaardig maken van de massa is primair.

Het congres aanvaardde zonder tegenspraak of debat enige wijzi-
gingen in de statuten. De officiële naamsaanduiding van de Partij is
voortaan Communistische Partij van Nederland, met weglating van de
toevoeging (De Waarheid). Het werd niet meer noodzakelijk geacht om
vijf jaren na de bevrijding te verwijzen naar een naam welke tijdens
de oorlogsjaren een grote bekendheid genoot. De toevoeging heette nu
overbodig geworden.

Een tweede statutenwijziging behelst een formele aanpassing aan
ten dele reeds eerder in de praktijk toegepaste organisatorische ver-
anderingen. Aan de bestaande clause "de organisatie van de Partij,
bestaat uit bedrijfsafdelingen, afdelingen en districten" werd toege-
voegd de zinsnede: "In de daarvoor in aanmerking komende gebieden kun-
nen in overleg met het Partijbestuur, politiek zelfstandige onderbe-
drijfsafdelingen, onderafdelingen en onderdistricten worden gevormd".
De mogelijkheid om eventuele kleinere bedrijfsgroepjes van partijleden
en het zgn. huiskamerpartijwerk te stimuleren wordt door het voren-
staande statutair geopend.

Een aanvaarde verandering ten opzichte van de Politieke Contrôle

Commissies, welke voortaan "niet meer te verkiezen" zijn en waarvan werd voorgesteld haar taak "op te dragen aan de respectieve leidingen in de Partij" geeft geen duidelijk inzicht in de nieuwe situatie. Dezerzijds wordt over onvoldoende gegevens beschikt om een betrouwbare eindindruk te verkrijgen. Voorshands blijkt deze kwestie zelfs op hoog partijniveau niet duidelijk omlind te zijn. Wel kan worden bevroed, dat de centrale partijleiding nog meer dan voorheen een beslissende invloed zal kunnen uitoefenen op het "aanwijzen" van leden dezer controle commissies

De doktoren hebben partijvoorzitter Gerben Wagenaar ernstig geadviseerd enkele maanden algehele rust te nemen. Het Partijsecretariaat berichtte in "De Waarheid" van 22 Maart j.l. in het belang van de gezondheid van kameraad Wagenaar te hebben besloten, dat hij het advies van zijn doktoren ten volle moet opvolgen. Hij kan, aldus het blad, niet werkelijk beter worden wanneer hij niet een tijdlang zich losmaakt van alle partijwerkzaamheden. In een wel strikt persoonlijke aangelegenheid gelijk de vorenstaande greep de partij dus in als "de" instantie, die heeft uitgemaakt of Wagenaar de raad van zijn doktoren al dan niet in de wind moest slaan.

Enkele jaren voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog vaardigde het Centraal Comité van de C.P.S.U. (b) het decreet uit betreffende partijpropaganda van een "Korte Geschiedenis van de C.P.S.U. (b)". Onlangs stelde de Russische "Prawda" nog eens vast, dat daarmee eenheid werd gebracht in de propaganda voor het Marxisme-Leninisme.

Niemand minder dan Stalin heeft eertijds de commissie voorgezeten, die zich met de eindredactie van de Korte Geschiedenis zag belast. Sindsdien is het werk in miljoenen-oplaag in en buiten de Sowjet-Unie verschenen. Het werd, evenals Hitler's "Mein Kampf" om tactische redenen bij het voorbereiden van nieuwe drukken omgewerkt.

Men wist bijvoorbeeld terstond na de oorlog geen weg met het Duits-Russische vriendschaps- en niet-aanvalspact, dat in 1939 tussen de totalitaire regimes van Hitler en Stalin werd gesloten. Het kwam in een Vlaamse vertaling van 1945 niet voor.

De C.P.N. heeft in de afgelopen maand een nieuwe uitgave in een oplage van 30.000 exemplaren aangekondigd. G.Geelhoed noemt de "Geschiedenis van de Communistische Partij der Sowjet-Unie (b)" in "Politiek en Cultuur" van Maart j.l. zonder meer Stalin's boek.

Reeds in 1939 verscheen een eerste Nederlandse vertaling in 30.000 exemplaren, welke druk werd uitverkocht. Het moest volgens Geelhoed mogelijk zijn de nieuwe uitgave, eveneens 30.000 stuks à één gulden, op de verschijningsdatum (1 April 1950) te hebben uitverkocht door vóór-intekening. De massa-verkoop te doen slagen betekende "het vredesfront belangrijk versterken". De nieuwe uitgave, zo werd uiteengezet, bracht de encyclopedie van het Marxisme-Leninisme binnen het bereik van tienduizenden nieuwe lezers.

De artikelen zouden zich uitstekend lenen tot het geven van toelichting op het boek in de ledenvergaderingen van de partij of op cur-

susvergaderingen, waar het werk onderwerp van discussie zal zijn. In het gehele land dienden zulke vergaderingen te worden georganiseerd teneinde de betekenis van Stalin's boek duidelijk te maken. P. en C. wijdde er in het Maartnr. het eerste van een artikelenreeks aan, ditmaal van de hand van Jaap Wolf "Over het imperialisme en de strijd voor de vrede".

De aanbevolen vóór-intekening van "het meest verkochte boek in 1950" bleef evenwel nog ver beneden de raming. Op 22 Maart j.l. bedroeg zij 1500 exemplaren, aldus "De Waarheid". Hoe grote waarde wordt gehecht aan de verbreiding van de theoretische en praktische kennis van het bolsjewisme bleek tevoren uit de delen "Lenin, keuze uit zijn werken" I en II, welke eveneens tegen zeer lage prijs op de markt zijn gebracht.

III. NEVEN- EN MANTELORGANISATIES DER C.P.N.

A.N.J.V.

Het kader van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond is in een voor haar bestemd speciaal congresnummer "Jeugd valt aan" op de hoogte gebracht van de voornaamste plannen t.a.v. het vierde A.N.J.V.-congres. Het zal gedurende de Paasdagen (van 8 t/m 10 April a.s.) in "Felix Meritis" te Amsterdam plaats vinden. Het congres heeft tot taak de grondslag te leggen voor een massaal vredesoffensief in de komende maanden. De voorbereidende congresactie werd 1 Maart j.l. ingezet met o.m. de volgende beperkte taken: werving van 600 leden, abonnementswerving op de veertiendaagse A.N.J.V.-krant "Jeugd", een enveloppenactie ter stijving van de verbondskas met een paar duizend gulden. Bij onvoldoende resultaat moest daarna met steunlijsten worden gewerkt. Het congres zal voorts moeten worden aangemoedigd door de in communistische kring gewaardeerde "spontane" begroetingstelegrammen uit bedrijven en kazernes, alsmede door adhaesiebetuigingen van organisaties e.d. Op het A.N.J.V.-congres zal het stempel van vredesmanifestatie worden gedrukt. De A.N.J.V.-ers hebben dit reeds tevoren tot uiting gebracht met de verspreiding (eind Februari j.l.) van pamfletten onder de kop "Wij willen geen wapens, wij willen vrede". Daarin wordt o.m. gezegd, dat de havenarbeiders, die het spits zullen afbijten, zich gesteund weten door de hele werkende massa, "door de vredeswil van de Nederlandse soldaten, hetgeen nog duidelijk door de Schoonhoven-jongens is gedemonstreerd". Tezamen met de havenarbeiders zal in onverbreekelijke solidariteit de vrede worden bevochten, wat "een zaak van leven en dood" wordt genoemd.

Het A.N.J.V.-hoofdbestuur heeft met het oog op verbeide havenconflicten voorts zijn leden het werken met steunlijsten ten behoeve van de solidariteitscampagne van de Nederlandse Vredesraad met klem aanbevolen.

In de Apollo-hal te Amsterdam zal, kennelijk als onderdeel van

het A.N.J.V.-Paascongres op 9 April a.s. een "Feest van Vriendschap" worden gehouden. "De Waarheid" (25-3-1950) berichtte daarover, dat reeds in verschillende gemeenten o.m. in Den Haag, Haarlem en Amsterdam Jeugd-vredescomité's tot stand kwamen, waarin A.J.C.-ers, jonge N.V.V.-ers en C.J.M.V.-leden zitting heten te hebben. Ook hier dus, naar het voorbeeld van de C.P.N., een propagandastunt om te geraken tot "eenheid van actie".

Het grootste enthousiasme, de grootste stimulans bij het werk wordt volgens "De Waarheid" veroorzaakt door de gedachte, dat misschien een afgevaardigde van de Komsomol, de machtige organisatie der Sowjet-jeugd, naar Amsterdam zal komen. Voorts is de komst aangekondigd van kameraden van de Freie Deutsche Jugend, (de Duitse communistische jeugdorganisatie), van de Franse en Italiaanse jeugdverenigingen en van de W.F.D.Y., de communistische Wereldfederatie van Democratische Jeugd.

Het A.N.J.V. had voorts een werkzaam aandeel in de voorbereiding van de "Dag der Koloniale Jeugd" op 21 Februari j.l., gehouden onder auspiciën van de Nederlandse Commissie van de W.F.D.Y.. Volgens een van haar uitgegane oproep vond deze herdenking plaats omdat op 21 Februari 1947 een demonstratie van Egyptische arbeiders en studenten, waarin het terugtrekken van de Britse troepen uit Egypte werd geëist, in bloed was gesmoord en mede omdat op dezelfde dag in 1947 in Calcutta de jeugd van Z.O.-Azië confereerde.

Met het A.N.J.V. hebben de E.V.C.-jeugd, de O.P.S.J. en de Federatie van Vooruitstrevende Studentenverenigingen aan de genoemde herdenking deelgenomen, alsmede twee buitenlanders, met name de Fransman Louis Baillot, een der secretarissen van de W.F.D.Y. en Vimala Balakya uit India, vertegenwoordigster van de communistisch gezinde International Union of Students en van Indiase jeugdgroeperingen. Laatstgenoemde trad vooral in meerdere politiek zeer linksgezinde studentenvergaderingen en voor de O.P.S.J. op. In Amsterdam werd na haar toespraak de film van Joris Ivens "Indonesia calling" gedraaid.

Comité Herdenking Februari-staking 1941.

Deze herdenkingsplechtigheid te Amsterdam wordt meer en meer door de communisten geannexeerd. Ook thans handhaven zij de pretentie, dat uitsluitend de illegale C.P.N. de Februari-staking van 1941 proclameerde. De herdenking in 1950 is volkomen ondergeschikt gemaakt aan het bekende vredesoffensief. In stede van de verwachte 30.000 deelnemers bleken op 25 Februari j.l. slechts 5000, in hoofdzaak communistisch gezinde personen, present te zijn op het Waterlooplein. "De Waarheid" telde 15.000 aanwezigen.

De Vereniging "Verenigd Verzet 1940-1945" (zie voorgaand overzicht) heeft zich vooral ingespannen om de herdenking te organiseren. Haar plannen om met ex-illegalen, oud-militairen uit de Mei-dagen van 1940, oud-Spanjestridders, ex-politieke gevangenen, slachtoffers van het fascisme in Amsterdam en elders een demonstratieve optocht met deelnemers in kamptenue of uniform en onder het meevoeren van span-

doeken e.d. naar de herdenkingsplaats te houden, stuitte af op een weigering van overheidswege.

De Vrije Katheder.

Het Dagelijks Bestuur van de C.P.N. verklaarde in "De Waarheid" op 20 Januari 1950 naar aanleiding van gerezen tegenstellingen in "De Vrije Katheder", dat genoemd maandblad als progressief orgaan van intellectuelen "een belangrijke bijdrage kan leveren tot de strijd voor vooruitgang en vrede".

Desondanks werd besloten tot het na December 1949 niet verder verschijnen van bedoeld periodiek, behoudens een nog aangekondigd afscheidnummer.

Voor de aan den dag getreden directe aanleiding zij verwezen naar het op blz. 21 t/m 23 medegedeelde in overzicht no. 12-1949. Het ingrijpende besluit tot opheffing van de V.K. vloeide voort uit gerezen onenigheden in de boezem der redactie.

Tot beter begrip van de huidige situatie dient de herkomst van de V.K. te worden gereleveerd. In universitaire kringen te Amsterdam bestond vóór 1940 de "Studentenvereniging voor Vrede, Vrijheid en Cultuur", waarin bekende communisten, o.a. A.F. Mellink, B. Polak en Eva Tas de boventoon voerden, alsmede A.F. Willebrands, een niet uitgesproken C.P.N.-er. Uit die kring kwamen zij voort, die gedurende de Duitse bezetting "De Vrije Katheder" illegaal deden verschijnen.

Bovengronds kwam het blad in Mei 1945 uit o.l.v. Willebrands vorenoemd. In Maart 1946 werd gefuseerd met "De Vrije Kunstenaar", welke toen opging in "De Vrije Katheder". De illegale Vrije Kunstenaar was in Mei 1942 opgericht als orgaan van de "onverzoenlijken" onder de kunstenaars, die zich niet door de bedreigingen van de bezetter in de Kultuurkamer wilden laten drijven. Gerrit Jan van der Veen, Jan van Gilse en zijn zoon Maarten vormden de eerste redactie, lager aangevuld met Walter Brandligt. Willem Arondeus bracht zijn aanvankelijk afzonderlijk uitgezonden Brandaris-brieven in het blad onder en vele anderen traden als correspondenten op. Redacteuren, drukkers en verspreiders bekochten hun verzetswerk met gevangenschap en dood. Toen na September 1944 de landelijke verspreiding onmogelijk werd, gaf een groep jonge Groningse kunstenaars een plaatselijke editie uit. In Mei 1945 dook de toenmalige redactie op, gevormd door Jac. Bot, Leo Braat en Lou Lichtveld.

Deze redactie, met nog twee leden aangevuld, stelde zich nadien een dubbel doel: het bevorderen van een snelle en rechtvaardige zuiveringsactie in de kunstenaarswereld en het totstandkomen van een hechte organisatie der Nederlandse kunstenaars.

Van Mei 1945 tot Maart 1946, in welke maand de vorengenoemde samensmelting tot stand kwam, is "De Vrije Kunstenaar" nog zelfstandig uitgekomen, om tenslotte op te gaan in "De Vrije Katheder".

Bijdragen van verschillende met het communisme sympathiserende personen bepaalden de eigen aard van laatstgenoemd blad. In de "doorbraak"-periode werd o.m. getracht door het oprichten van V.K.-clubs

de invloedssfeer van het orgaan te spreiden in een bredere kring van intellectuelen en kunstenaars. Dit gebeurde vooral door het bespreken en positief aanbevelen van de communistische ideologie, annex de maatschappelijke praktijken van de Sowjet-Unie, nochtans buiten het gareel van de C.P.N. Op V.K.-lezersconferenties kwam n.l. zekere tegenzin tegen partij-politieke, i.c. C.P.N.-overheersing tot uiting in de gedragingen van vooraanstaande V.K.-figuren als H. Ritsema (alias van Mr S. Davids van de "Groene Amsterdammer") en Prof. H. J. Pos, bekend marxistisch filosoof.

Opvallend waren in de V.K.o.m. ironisch gestelde artikelen van S.M. van Trespenes, schuilnaam van een notaris in den lande. In een van zijn vrijmoedige bijdragen getiteld "De kleine dissident" werd op grond van het historisch materialisme de mening geuit, dat ook het Leninisme slechts een voorbijgaand stelsel is. Bij de plaatsing deelde de redactie in een bijschrift mede, dat enige redacteurs bezwaar hadden tegen bedoelde bijdrage. Zij werd niettemin vanwege de "zeer persoonlijke" toon in de V.K. opgenomen.

Een ander contrast bleek uit artikelen van de auteurs Karel van 't Reve en Theun de Vries. Hun onderlinge ruzie heeft er kennelijk toe geloid, dat in de September-aflevering 1949 de namen van Theun de Vries en A. F. Mellink niet meer voorkwamen op de lijst van medewerkers.

"De Waarheid" mengde zich nadien in een desbetreffende heftige polemiek. In December 1949 volgden wederom schermutselingen (vide overzicht no. 12 - 1949).

Het is nog niet met zekerheid vast te stellen of en hoe het vroegere werk der V.K.-clubs zal worden opgevangen. Mogelijk zullen vroegere V.K.-figuren, die geenszins principieel afwijzend staan tegenover de communistische zaak, nog pogen contact te blijven houden met gelijkgestemde intellectuelen. Ofschoon zich onder laatstgenoemden een aantal bevindt, dat kritisch of zelfs vijandig tegenover de huidige gedragingen van Loskou en de C.P.N. staat, lijkt het niet aannemelijk, dat men van die zijde in organisatorisch verband wenst te komen tot een lijnrecht stelling nemen tegen het Stalinisme en dus ook tegen de C.P.N.

Nederlandse Vrouwen Beweging.

Het lag voor de hand, dat de communisten de taak van de vrouw in de vredesbeweging nog eens extra onder de aandacht der massa zouden brengen ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag op 8 Maart. Deze dag werd in 1910 door Clara Zetkin voorgesteld op het congres van de Tweede Internationale. Moskou heeft in 1950 voor de viering ervan een speciale oproep de wereld ingestuurd, waarin het o.m. luidt, dat het door de October-revolutie geschapen socialistische stelsel de vrouwen de volledige emancipatie van maatschappelijke, economische en geestelijke slavernij heeft gebracht. Voor de eerste maal in de geschiedenis der mensheid was een georganiseerd vredesfront gevormd dat honderden miljoenen voorstanders van de vrede verenigt. Tachtig miljoen vrouwen waren reeds aangesloten bij de Internationale Democratische Vrouwenfederatie (F.D.I.F.), waarbij de vrouwen van de Sowjet-

Unie en van de volksdemocratieën aan de spits heten te staan van de internationale democratische vrouwenbeweging voor de vrede.

Het Centraal Comité van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie (b) verlangde in zijn hiervoren aangeduide oproep, dat de organisatie van partij, Sowjets, Vakbonden en Komsomol nog meer onverschrokken en beslist vrouwen op vooraanstaande posten plaatsen, (onderstreping dezerzijds).

Aangezien het vrije en gelukkige leven der Sowjet-vrouwen in de oproep van de C.P.S.U. (b) de vrouwen in de gehele wereld als bezielend voorbeeld is gesteld, geldt deze instructie kennelijk ook om door de communistische partijleiders buiten de U.S.S.R. te worden opgevolgd.

De C.P.N. heeft aan de oproep dan ook brede aandacht geschonken. Reeds enige tijd kon dezerszijds worden waargenomen, dat zij aan de organisatie van communistisch gezinde vrouwen in Nederland een meer dan voorheen strijdvaardige houding opdrong. In vorige overzichten werd naar aanleiding daarvan vastgesteld, dat de N.V.B. van mantelorganisatie tot neven-organisatie der C.P.N. is omgevormd. Volgens recente aanwijzingen, wordt aan de N.V.B.-leden, vooral in de agitatie tegen de Amerikaanse wapenzendingen, het vervullen van een militante rol toebedeeld.

De Internationale Vrouwendag stond volgens "De Waarheid" ook in Nederland "in het teken van de strijd voor de vrede". Hij werd hoofdzakelijk door de N.V.B. georganiseerd. Deze communistische vrouwenbeweging, welke op die dag een grote ledenwinst zou hebben geboekt, verzuidde niet de kwestie van wapenaanvoer en wapenlossing nog eens extra in haar agitatie te betrekken. Met het oog hierop kan tevens worden gewezen op recente acties van voorlopige comité's van vrouwen van havenarbeiders, waarin de N.V.B. zich diligent betoont.

In Amsterdam werd de voorbereiding van de Internationale Vrouwendag geleid door een bekende communiste, die bij de opgave van haar correspondentie-adres naliet de N.V.B. te vermelden. Kennelijk zat ook daarbij de bedoeling voor om aan de herdenking zoveel mogelijk andersdenkenden te doen deelnemen en deze niet tevoren af te schrikken door een of ander communistisch etiket. Vrouwen en meisjes uit andere organisaties werden derhalve opgewekt zich in 8-Maart-comité's te verenigen, teneinde de Internationale Vrouwendag te doen slagen.

In verschillende gemeenten werden vergaderingen gehouden, al dan niet gepaard aan openbare vredesbetogingen. Het E.V.C.-secretariaat wekte in een speciale boodschap zowel de vrouwen in de fabrieken als de huisvrouwen op deel te nemen aan de bijeenkomsten en demonstraties in tal van plaatsen teneinde "een nieuwe slag" toe te brengen aan hen, die de vrede bedreigen.

E.V.C. - A.N.B.Z.

Reeds geruime tijd heeft het gespannen tussen de centrale leiding van de E.V.C. en het aanvankelijk homogeen hoofdbestuur van de Algemene Nederlandse Bond van Zeevarenden (A.N.B.Z.). Op het E.V.C.-congres van September 1949 kon nog door het tactisch optreden van Berend

Blokzijl een scheuring worden voorkomen. Sindsdien ging het Verbondsbestuur van de E.V.C. meer druk uitoefenen op de communistisch georiënteerde hoofdbestuursleden van de A.N.B.Z. In Februari j.l. kwam het mede hierdoor tot een openlijk conflict tussen twee stromingen in het A.N.B.Z.-bestuur waarvan de ene groep o.l.v. A.G. Hoiting en J.F. Blankenzee getrouw bleef aan de communistische E.V.C.-leiding terwijl de andere, aangevoerd door J. Koning, zich daarvan distancieerde. Het kwam in de jongste verslagperiode tot een definitieve breuk.

De situatie kan thans als volgt worden gekenschetst: De koopvaardijleden van de A.N.B.Z., in hoofdzaak te Amsterdam, bleven achter de E.V.C.-leiders staan; de vissers (Noordzeekust) daarentegen achter Koning. De Rotterdamse koopvaardijgroep neemt voorshands een afwachtende houding aan.

Bekend is, dat van O.V.B.-zijde contact werd gezocht met Koning voornoemd, die inmiddels door de E.V.C. is geroyeerd. De groep-Hoiting heeft om opportunitere redenen nog geen disciplinaire maatregelen getroffen tegen Koning's aanhangers.

IV. INDONESIE.

Opnieuw is te Amsterdam verschenen het blad "Indonesia Merdeka", orgaan van de "Perhimpunan Indonesia". Enkele maanden is dit periodiek niet aan de leden toegezonden, vermoedelijk omdat Indonesische en Chinese verenigingen plannen beraamden om gecombineerd één blad uit te geven. Tot de beoogde federatie was aanvankelijk ook de "Perhimpunan Indonesia" toegetreden. De "Perhimpunan Indonesia" trok zich echter, zoals in voorgaand overzicht reeds vermeld, te elfder ure terug. Het blad van de federatief samenwerkende verenigingen is nog niet verschenen. Opmerkelijk is echter, dat R. Sunito, voorzitter van de P.I., in de bedrijfsleiding wel zitting heeft genomen, evenals Gouw Jan Hok te Amsterdam, bestuurslid van de "Persatuan Pendoedok Indonesia". Laatstgenoemde vereniging behoort evenmin tot het "college" van de samenwerkende verenigingen, genoemd op blz. 18 van maandoverzicht No. 1 - 1950.

Het redactie-adres van "Indonesia Merdeka" is thans Crommelinstraat 35 te Amsterdam, waar het P.I.-hoofdbestuurslid Sudirdjo woonachtig is. Deze is gelijk bekend werkzaam ten kantore van de E.V.C. aldaar. Hij voert actief E.V.C.-propaganda onder Indonesische arbeiders in Nederland.

De inhoud van het blad is evenals vroeger ingesteld op de verbreiding van het communisme. Bepleit wordt o.a. aansluiting van de vakverenigingen in Indonesië bij het communistische Wereld Vakverbond. Ook is uitvoerig aandacht geschonken aan doel en streven van de "International Union of Students" (Praag) de bekende communistische internationale studenten organisatie. De I.U.S. streeft er onder meer naar - aldus wordt medegedeeld - studenten van de Sowjet-Unie, Amerika, Engeland en Nederland samen te brengen met studenten uit de koloniale

en half-koloniale gebieden.

Geregeld verschijnt te Amsterdam het communistische in de Chinese taal gestelde blad "Yam Man Sai Ki" (De Volkseeuw). Het wordt gratis toegezonden aan de in Nederland wonende Chinezen teneinde propaganda te maken voor de Chinese Volksrepubliek. De uitgever Chen Shi Man, wonende in de Corellistraat te Amsterdam, is hiertoe in de gelegenheid gesteld door bijdragen van Chinezen individueel en Chinese restaurants in Nederland.

Chen Shi Man heeft in een der nummers een opsomming gegeven van volksdemocratische dagbladen en tijdschriften waarop de landgenoten zich kunnen abonneren "zonder daarbij gevaar te lopen vergiftigd te worden door de reactie".

Als adressen waar men volks-democratische drukwerken kan kopen noemt hij:

- a. Hongkong, 123 Connaught Road, wat het adres is van het communistische dagblad "Hwa Shiang Pao" (van dit blad is Chen Shi Man correspondent);
- b. De Boekenbron te San Francisco, waarmede kennelijk bedoeld is de "Oasis Book Co.", gevestigd daar ter plaatse, 886 Jacksonstreet en 1038 Powellstreet; en
- c. het Chinese emigrantenblad te New York.

Enige tijd geleden werden aan te Amsterdam wonende Chinezen gratis exemplaren van genoemd dagblad "Hwa Shiang Pao" toegezonden benevens drukwerken van "Oasis Book Co." te San Francisco.

Feiten en omstandigheden duiden er op, dat Chen Shi Man actief deelneemt aan de internationale propaganda voor het communisme onder de Chinezen. Hij ontvangt daarbij in de eerste plaats financiële steun van in verschillende plaatsen in Nederland gevestigde landgenoten.

De 19e Februari 1950 kwam uit Praag te Amsterdam aan de Indonesiër Serwondo Budiardjo, die vroeger in Nederland studeerde en sedert 1948 in de hoofdstad van Tsjecho-Slowakije vertoeft. Hij nam zijn intrek bij R. Sunito, voorzitter van de "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam.

Met welk doel Budiardjo naar Nederland is gekomen is nog niet kunnen blijken; mogelijk in verband met de op 21 Februari 1950 wederom gehouden "Koloniale Jeugddag".

Kortgeleden zijn te Amsterdam aangekomen 5 à 600 exemplaren van de te Praag gedrukte brochure "Indonesia fights for national independence, democracy and peace", welke reeds eerder door Indonesiërs in het buitenland verspreid is. De inhoud is een volkomen communistische beschouwing waarvan de aard al direct wordt gekarakteriseerd door de titel der brochure.

27-3-1950

V. OVERZICHT DER STAKINGEN IN FEBRUARI 1950
zie blz. 19.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN FEBRUARI 1950.

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	V o l g n e
N.V. Zwitserse Wasserij, Rijswijk.	Ontevredenheid uitbe- taling f.l.- duurt- toeslag.	EVC stookte.	Aantal arbeiders ontslagen; werk nadien normaal hervat.	1
Textielfabr. Blijdenstein Inschede.	Looneisen jeugdige ar- beiders en vrouwen.	EVC-ATEK stookte.	Geen resultaat bereikt; werk normaal hervat.	2
Weverij en Blekerij Ter Weeme en Zn. te Neede.	Protest tegen loonsver- laging ingevolge toe- passing CAO-loon en on- derzoek economisch bu- reau.	Geen inmen- ging.	Werk op vastge- stelde voor- waarden her- vat.	3
Bedveren-Kapok- en Matrassen fabr. Fa.R. Bos & Zn. Winschoten.	Protest tegen ontslag van 3 arbeiders en in- voering 48-urige werk- week i.p.v. 45 uur.	EVC in de actie ge- mengd.	Ontslag uitge- steld; werktijd verlenging bleef gehandhaafd; stakingsverlet uitbetaald.	4
Strocarton fabr. "De Dol- lard" te Nwe.Schans.	Een ploeg arbeiders weigerde nacht arbeid te verrichten in tij- delijke continu-arbeid.	EVC-leden stookten.	Andere ploegen werkten normaal door; betrokken arbeiders later ook weer aan het werk gegaan.	5

